

De beste in zijn vak

In de serie 'De beste in zijn vak' neemt Vrij Nederland steeds een beroepsgroep onder de loep, beurtelings geportretteerd door Mischa Cohen en Coen Verbraak. Wat drijft de toppers in een vakgebied, over welke eigenschappen moet je beschikken om op hun terrein te slagen, wie beschouwen zij als de beste in hun vak – behalve zichzelf dan?

De beste uitvaartbegeleiders

In de eerste plaats een mens

Wat kenmerkt een goede uitvaartbegeleider? Zes uitvaartondernemers over hun metier. En een interview met de beste in hun vak.

door Coen Verbraak
foto's Eddo Hartmann

De 'funeraire snoepwinkel'
van de beste
uitvaartbegeleider

Vroeger droeg de dood een zwarte hoed, handschoenen en een lange slippenjas. Wie dertig jaar geleden overleed, werd nog uitgedragen door klassieke kraaien. De uitvaartbranche is sindsdien onherkenbaar veranderd. De moderne uitvaartondernemer draagt gewone kleren en valt op door betrokkenheid en empathie. Bovendien is de laatste zorg steeds meer een vrouwenvak geworden. Het aantal eenvrouwsbedrijfjes is de laatste jaren enorm toegenomen. Het vak is minder plechtig geworden, maar zeker niet minder intens. 'Ik hoop voor mensen die het moeilijk hebben echt iets te kunnen betekenen,' zegt uitvaartondernemer Elise Alders in deze editie van De beste in zijn vak. Dat is misschien wel de essentie van deze rondtocht door de wereld van zerk en urn. Want die ene zekerheid van het leven blijft onaangetaast: de dood staat altijd om de hoek. Eén stuurfoutje en achter die flauwe bocht van de A4 blijkt opeens Isfahan te liggen. Maar weet in elk geval dat u daarna steeds vaker in goede handen bent.

David Elders

David Elders (51) was begin jaren negentig met zijn broer en vader in India toen hij een uitvaart voorbij zag komen. Hij was onder de indruk van de vanzelfsprekendheid. 'Er stak tijdens de crematie een arm uit, die door jochies van zeven gewoon weer werd teruggeduwd. Ik dacht: daar moet je in Nederland mee aankomen. Daar ontkennen we de dood. "Waarom ga je er niet iets mee doen?" vroegen mijn broer en mijn vader. Terug in Nederland ben ik de vakopleiding voor uitvaartondernemer gaan doen.' Inmiddels is Elders al twintig jaar een bekende uitvaartondernemer in Amsterdam. Hij verzorgt zo'n 130 uitvaarten per jaar, vaak van bekende Amsterdammers, zoals Hans van Mierlo, Joop van Tijn, Ramses Shaffy en Jeroen Willems. 'Een uitvaartondernemer moet allereerst goed kunnen organiseren. Alles moet op dat ene moment samenkomen. Je werkt naar de apotheose toe. Laatst wilde iemand een tocht per koets door het Vondelpark. Dan ga ik van tevoren toch echt even opmeten hoe breed dat ene bruggetje is. Het zal je maar gebeuren...' Elders doet ook de verzorging van de dode zelf. 'Dat is een heel rustgevende bezigheid. Prettig om te merken dat je iemand mooier kunt maken. Daarmee doe je echt iets zinvol voor de nabestaanden.' Het is wel een belastend vak, vindt hij. 'Ik kan het

'Ik zou liefst ooit mezelf begraven'

redelijk van me afzetten, omdat ik weet dat het mijn verdriet niet is. Bij het begraven van vrienden en familie is dat natuurlijk anders. Dat doe ik ook. En dan raakt het je natuurlijk meer. Toch is het heel prettig om dat voor je naasten te kunnen doen. Ik zou eigenlijk het liefst ooit mezelf begraven.' De beste in zijn vak? 'Ik zie collega's niet aan het werk. Maar over Martien Weel hoor ik goede verhalen.'

Peter van der Aa

Peter van der Aa (46) had vroeger twee kappersbedrijven. Mooi werk, maar hij wilde toch meer voor mensen kunnen betekenen. Twaalf jaar geleden begon hij in de uitvaartbranche, inmiddels heeft hij een eigen bedrijf, Lupine, met zes uitvaartleiders en drie vestigingen in Zuid-Holland, die tezamen goed zijn voor 350 uitvaarten per jaar. Hij heeft prachtig werk, vindt Van der Aa, al is het wel opslokkend. 'Ik heb een gezin met vier kinderen van één tot veertien jaar, maar ik ben wel vierentwintig uur per dag bereikbaar. Ze gaan er thuis altijd vanuit dat ik er niet ben. Als ik wel mee-eet, is dat een fijne verrassing. Het werk staat vaak op de eerste plaats. Dit is een verslavend vak waarin ik mezelf volledig kwijt kan. Ik doe geen rondje-rond-de-kerk, maar maak er echt iets van.'

Ik heb al jong mijn ouders verloren. Mijn vader stierf op mijn zevende aan kanker. Mijn moeder heb ik dood gevonden toen ik zevenentwintig was. Die ervaring is bepalend voor me geweest. Ik belde een ondernemer uit de Gouden Gids. Er kwam een grijze muis. Een half uur later hoorde ik een hoes dichtritsen en zag ik hoe ze uit huis gedragen werd. Mijn moeder was een echte dame, die enorm aan uiterlijke verzorging hechtte. Ik dacht opeens: o jee, ze heeft de goede oorbellen niet bij zich. Ik belde op. "Ja maar mijnheer, wat maakt dát nou uit?" Echt schokkend. "De kraai" van vroeger bestaat gelukkig bijna niet meer. De uitvaartverzorging van tegenwoordig is in de eerste plaats een mens, die er alles aan zal doen om er iets prachtigs van te maken. Als beste noem ik Herman Tomesen uit Terborg. Een warm en sociaal mens met een geheel eigen visie op het vak.'

Judy Koopman

Judy Koopman (60) was twintig toen haar vader plotseling overleed. De uitvaart verliep precies zoals het niet moet, weet ze nu. 'Ik heb hem tien minuten mogen zien, daarna verdween hij al in een koelcel.' In 1996 begon ze een eigen uitvaartbedrijf in Limburg en sinds 2000 werkt ze in de regio Eindhoven. Ze kreeg het direct voor haar kiezen. 'Mijn eerste drie doden waren heel jonge mensen. De allereerste was zelfs pas zeventien; een jongen die verongelukt was. Ik kreeg er buikpijn van, stond te trillen op mijn benen en dacht: jeetje, dit wil ik helemaal niet. Maar de uitvaart verliep gelukkig goed.' Koopman leidt zo'n dertig uitvaarten per jaar. Meer wil ze er niet. 'Want ik doe alles zelf, ook het verzorgen. Mensen vragen weleens: had jij geen leuker vak kunnen kiezen? Dan zeg ik: we gaan allemaal dood. Daar kan ik ook niks aan verander-

'Je ontbindt dus ook op je eigen manier'

ren. Maar ik kan mensen wel tot steun zijn, en orde in de chaos scheppen tijdens de meest cruciale dagen in hun leven. Het belastende van dit werk is de tijdsdruk en de stress die daarmee gepaard gaan. De rouwkaart moet kloppen en moet op tijd de deur uit. Je mag geen enkele fout maken. Ik probeer altijd erg mijn best te doen om bijzondere plekken voor de uitvaart te vinden: iemands stamcafé, het clubhuis van de voetbalvereniging, het Evoluon. En ik promoot het opbaren zonder koeling. Daar gebruik ik graszoden voor. Daarmee koel je de ruimte. Al hangt dat sterk van de overledene af; je leeft op je eigen manier, maar je ontbindt dus ook op je eigen manier. De beste in haar vak vind ik Franca van der Kerkhof uit Lieshout. Omdat ze zo enorm consciëntieus is.'

Elise Alders

Elise Alders (42) was werkzaam in de reclamewereld, maar vond daar geen bevrediging in. 'Ik was erg op zoek naar menselijker werk. En ik wilde graag ondernemen.' Sinds een jaar heeft ze met haar compagnon Martine Klumper een eigen uitvaartonderneming, Hart en Ziel Uitvaarten, in Haarlem. En het bevalt haar erg goed. 'Ik zag vooraf nogal op tegen het verdriet. Met emoties ben ik net een spons. Toch is het goed te doen. We zeiden wel tegen elkaar: "Laten we hopen dat we pas na tien keer een kind hoeven te doen." Inmiddels is dat al twee keer gebeurd. Ook nog eens in de leeftijd van mijn eigen kinderen, twee en vijf jaar. Dat viel niet mee. Je wilt het zo ontzettend graag góéd doen. Gelukkig waren het allebei mooie uitvaarten.' Empathie is de belangrijkste eigenschap die je in haar vak moet hebben, denkt Alders. 'Aanvoelen wat iemand nodig heeft. En je proberen te verplaatsen in de overledene: wat zou bij hem of haar gepast hebben?'

De uitvaartbranche is steeds meer een vrouwenvak geworden. Dat heeft te maken met het regelen. Dat doen vrouwen van nature nou eenmaal beter. Vrouwen communiceren ook makkelijker, vinden het niet gek om even troostend een bovenarm aan te raken. Dat doe ik zelf ook. Ik hoop voor mensen die het moeilijk hebben echt iets te kunnen betekenen. In die paar dagen tijd ga je zo intensief met de familie om. Na afloop ga je zelden weg zonder een dikke knuffel. De beste in haar vak vind ik Gijsje Teunissen uit Egmond aan den Hoef. Ze is een zeer bevoegen vakvrouw, die met hart en ziel haar vak uitoefent.'

'Ik zag op tegen het verdriet'

Hans Bleijerveld

Hans Bleijerveld (47) werkt sinds 2000 bij Monuta. Hij is sinds 2002 hoofd van het Team Bijzondere Uitvaarten. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om uitvaarten met militaire eer en uitvaarten van omgekomen politiemensen met korpseer. 'We doen er zo'n zestig per jaar. Bijzondere uitvaarten hebben andere kenmerken. Een uitvaart met militaire eer kent een protocol van zo'n 250 pagina's. Met regels voor ere-wacht, saluutschoten en hoornblazers.' Daarnaast verzorgt het team van Bleijerveld uitvaarten voor de Koninklijke Familie. Daar wil hij niet over in detail treden. In essentie zijn het 'gewoon uitvaarten als iedere andere uitvaart'. 'Alleen is er bij bijzondere uitvaarten veel meer media-aandacht. Het hele land kijkt mee. Maar ik verzorg ook reguliere uitvaarten. Die levensverhalen zijn net zo indrukwekkend. Verdriet van andere mensen raakt je natuurlijk. Je mag ook best laten blijken dat iets je ontroert, door later tegen de familie te zeggen hoe mooi je het vond. Soms sta je echt te knokken tegen de tranen. Bijvoorbeeld bij een jonge militair die sneuvelt tijdens zijn missie. Je ziet dat jonge gezin, die ontredding... dat komt enorm bij je binnen.'

Je moet goed kunnen luisteren naar wat nabestaanden willen. En je moet niet in het middelpunt willen staan. Ik hoor soms uitvaartleiders zeggen: "Ik heet u welkom bij deze plechtigheid." Dat kan dus echt niet. De familie heeft die mensen uitgenodigd, niet jij. De juiste toon, daar gaat het om in dit vak.' Hij weet dat collega's van kleinere bedrijven soms geringschattend praten over grote bedrijven als Monuta. 'Maar wij leveren absoluut geen lopendebandwerk. Juist omdat wij groot zijn – zo'n negenhonderd mensen – kunnen wij ons specialiseren en echt maatwerk leveren. De beste in zijn vak is voor mij Elbert Sluimer uit Harderwijk. Hij heeft een enorm goed oog voor details.'

Martien Weel

Martien Weel (58) is sinds 1999 uitvaartondernemer in Hoorn. Een belangrijke kwaliteit van een uitvaartbegeleider is dat hij rust en vertrouwen uitstraalt, vindt Weel. 'Je komt binnen in een vaak hectische situatie. De mensen moeten zich op hun gemak voelen. Ook moet je soms subtiel manoeuvreren binnen complexe familiesituaties.' De verzorging van de overledene doet Weel veel al samen met familieleden. 'Het merendeel wil dat wel, soms aanvankelijk schuchter en voorzichtig. De eerste keer dat ik een dode verzorgde, was bij mijn eigen vader. Toen was ik nog geen uitvaartverzorgster. Dat wassen van zijn mooie, nog warme lijf, dat voel ik nu nóg. Een dierbare herinnering. Het blijft elke keer ontroerend om te zien hoe familie ermee omgaat. Angst voor een dode heb ik niet. Ik zal proberen om familieleden vertrouwd te maken met hún dode, al is dat soms aangrijpend. Er was iemand verdronken die daarna dagenlang in het water had gelegen. Toch wilde de familie hem heel graag nog een keer zien. Stap voor stap heb ik ze daarin begeleid. Toen we het laken voorzichtig opzij schoven, was dat

'Dat wassen, dat voel ik nu nóg'

enorm emotioneel. Maar achteraf was dit een moment van grote betekenis.' Soms benaderen mensen Weel als ze nog in leven zijn. 'Dan is de datum voor de euthanasie al vastgelegd. Het komt voor dat de mensen tot in detail hun eigen uitvaart registreren: "En denk erom: de koffiemelk staat links in de koelkast." Ik ben niet bang voor de dood. Te midden van al die ontelbaren die mij voorgingen en na mij zullen gaan, ga ik ook een keer. Dat relativeert. Gijsje Teunissen vind ik erg goed. Die werkt echt met hart en ziel. De beste is in mijn ogen Jacqueline Vegt uit Alphen aan de Rijn. Ze doet haar werk liefdevol en bescheiden.'

Beste in haar vak: Gijsje Teunissen 'De laatste verzorging is het mooiste wat er is'

Gijsje Teunissen doet alles zelf, ook de verzorging van de dode. 'Ik voel me een ambassadeur van de goede omgang met de dood.'

door Coen Verbraak
foto's Eddo Hartmann

De ruwe boomstam, uitgehold en overlans doormidden gezaagd, nodigt bijna als vanzelf uit om er even in te gaan liggen. De kist er naast, met 'Fly Away' erop, benadrukt aanzienlijk meer het doel waarvoor hij is gemaakt. 'Zie je wat een keuze je eigenlijk hebt bij het afscheid?' zegt Gijsje Teunissen monter. Met de nazomerzon door de etalage lijkt haar informatiecentrum inderdaad wel een funeraire snoepwinkel. Lieflijke engeltjes, fleurige kaarten, herdenkingskaarten in alle soorten en maten. Hier krijg je bijna zin in doodgaan.

Tien jaar geleden begon Teunissen (59) in Egmond aan de Hoef met haar bedrijf Charon Uitvaartbegeleiding. Inmiddels verzorgt ze met haar medewerkers zo'n honderddertig uitvaarten per jaar. De naam Charon is bewust gekozen, zegt Teunissen. 'Charon is in de Griekse mythologie de veerman die in het dodenrijk de zielen overzet. Ik heb een zontje gehad dat na vier maanden overleed. Hij heette Ferry, in feite de jongen tussen leven en dood. Daarmee viel voor mij alles samen.'

Teunissen doet alles zelf, ook de verzorging van de dode. 'Dat is bij ons een vereiste. Ik heb wel eens stagiaires gehad die daar niet tegen konden. Die wilden graag op hun paasbest in

'In het begin zeg ik heel weinig. Ik luister vooral: wat is er gebeurd?'

de kerk paraderen als uitvaartleider, maar niet met de overledene in aanraking komen. Dat kan dus echt niet. Ik vind de laatste verzorging het allermooiste wat er is. Ik vind het zelfs jammer als het al ergens anders is gebeurd. Omdat je iemand weer voor even aan de familie kunt teruggeven zoals-ie was. Na een lange ziekte is iemand enorm achteruit gegaan. Door 'm liefdevol te verzorgen, kun je 'm weer in volle glorie tonen.'

Teunissen heeft daar een speciale methode voor: ze smeert de dode in met crème. Geen bruine crème, waardoor het lijkt of de ontslapene net terug is van drie weken zeilen op de Middellandse Zee. Nee, gewone crème. 'Om de huid zacht te houden. De koeling onttrekt vocht aan het lichaam. Door die crème krijgt iemand een soort natuurlijke facelift. Mensen zeggen vaak: "Goh, hij zou zo weer op kunnen staan." Ik leg mensen ook niet altijd maar met het gezicht recht naar boven, maar soms juist een beetje opzij. Laatst had ik een jonge vrouw die in foetushouding was overleden. Haar handen naast haar hoofd. Ze lag er zo prachtig bij, dat hebben we zo gelaten. Iedereen was er blij mee, omdat het zo'n lieflijke aanblik was. Bij sommige mannen doe ik hun handen stoer in hun zakken. Vroeger werden de handen bij katholieke uitvaarten standaard gevouwen. Dat gebeurt niet altijd meer. Het is overigens een fabeltje dat we de vingers breken om ze te kunnen vouwen. Dat gebeurt nooit. Je hoort hooguit het knakken van de knokkels, zoals je dat bij levenden soms ook hoort.'

Teunissen is minimaal een uur met een dode bezig. Dat kan met gemak oplopen tot vier, vijf uur. 'Zeker na een ernstige ziekte of een ongeluk.' Onaangenaam vindt Teunissen het nooit. 'Mensen beginnen vaak over de geur. Daar moet je even doorheen, maar daarna heb je er geen last meer van.'

Wat is het mooiste aspect aan uw werk?

'Dat je de familie in die zwarte uren kunt bijstaan en kunt inspireren. In het begin zeg ik heel weinig. Ik luister vooral: wat is er gebeurd? Je voelt direct hoe mensen het ervaren hebben. De een vertelt rustig, de ander is nog hysterisch door de schok.'

Komt u primair voor de overledene of voor de familie?

'In eerste instantie kom ik voor de overledene. Ik begin met luisteren naar de verhalen van de familie, maar al snel daarna begin ik met de verzorging. Dat komt nog vóór de kaart en de kist. Zeker als je de familie erbij wilt betrekken, is het prettig als het lichaam nog een beetje

'Ik wil mensen bewust maken van de keuzes die ze hebben'

warm is. Ook om te voelen hoe het leven daarna uit het lichaam trekt. Dat is het begin van de verwerking, van de acceptatie. Soms zeggen familieleden: "Ik wil dat niet, want het is nu een lijk." "Nee," zeg ik dan, "het is nog steeds jullie zus." "Lijk" is een woord dat niet in mijn vocabulaire voorkomt. Ik heb het over "de overledene". Daar hecht ik ook enorm aan bij medewerkers, chauffeurs of dragers. Ik wil ook niet dat ze het hebben over "het zakken van de kist". Bij mij gaat het over "het dalen van het lichaam". Net als het met de hand dragen van de kist. Dat zie je soms gebeuren op een manier van: "Annie, hou jij me tassie effe vast." Ik stel altijd voor dat ze schouderen; dan gaan ze veel strakker en bewuster lopen.'

Voelt u wel eens huiver bij de omgang met doden?

'Dat had ik helemaal in het begin soms. Dan kwam je in zo'n uitvaartcentrum, liep je in de kelder die lange donkere gangen door naar het mortuarium. In je eentje, met links en rechts gordijntjes. Je ging vanzelf vreemde geluiden horen. Dan waande je je op eens in een akelige

film. Voor de dood zelf ben ik niet bang. Ik geloof dat het hierna niet afgelopen is. Ik wil mensen bewust maken van de keuzes die ze hebben. Ook van mogelijkheden waar ze zelf niet op zouden komen. Ik nam een keer een uitvaart over van een collega, die niet goed bleek te klikken met de familie. Het crematorium was al besproken. Ik zag het condoleanceboek liggen van moeder, die al een tijdje voor haar man was gestorven. Er hadden maar vijf mensen getekend. Ik zei: "Goh, da's best weinig." Maar ja, zeiden de kinderen, ze hadden gewoon niet meer vrienden. En inmiddels was het aantal nog verder geslonken. Alleen de twee dochters waren nu nog over. Ik vroeg: "Maar moeten we dan wel met vader naar die grote aula of de familiekamer van het crematorium? Vinden jullie dat wel fijn?" Pa lag ondertussen heerlijk in zijn eigen kamer. Zij zaten

eromheen, glaasje wijn erbij. Ik stelde voor om het gewoon daar in die kamer te doen. Zo is het gegaan. Kaarsen aangestoken, muziek aan. Ik had een echt programma samengesteld: spreker-muziek-ritueel-spreker. Ik had vooraf gevraagd: "Zullen we hem na afloop naar het crematorium brengen? Of zal ik hem met mijn eigen auto brengen, terwijl jullie 'm vanuit huis uitzwaaien?" Dat hebben we gedaan. Ik knipperde met mijn lichten als laatste groet, zij zwaaiden hem uit en dronken daarna een borrel op hem. Zoveel intiemer dan in die onpersoonlijke aula. En nog goedkoper ook.'

Maar Teunissen verzorgt soms ook omvangrijke uitvaarten, tot wel vijftienhonderd aanwezigen. 'Dat is meestal bij jongeren. Dan komen er enorm veel mensen.'

Maakt het voor u een verschil als u een jong iemand begraaft?

'Zeker. Ik heb zelf kinderen, dat komt enorm binnen. Omdat ik zelf een kind verloren heb, voel ik intens met ze mee.'

Valt dat nooit te veel samen met uw eigen verdriet?

'Een enkele keer heb ik een déjà vu gehad. Mijn schoondochter was zwanger van ons eerste kleinkind. In die tijd kwam er een jong stel bij me. Zij was zestien weken in verwachting, maar het kindje had geen levenskansen. De zwangerschap moest worden afgebroken. Mijn schoondochter was óók zestien weken zwanger. Dat raakte me enorm. Ik heb ze een begeleidingskaars meegegeven. Een kaars die je begeleidt tijdens het sterven.' Ze staat op, loopt naar een kast en komt terug met een ronde kaars, omzoomd met blauwe vlindertjes en een koord. Dat is het levenskoord, zegt Teunissen. 'Dat brandt langzaam weg. Je bent nog even verbonden met elkaar, totdat het koord verbroken wordt. Ik gaf hem

'Ik geef de overledene soms linten in handen, die uit de kist komen'

mee om hun kracht te geven tijdens de bevaling. Direct na de geboorte werd ik door die jonge vader opgebeld. Hij had tijdens de bevaling gefotografeerd. Ook de kaars. En tijdens de bevalling bleek je in de damp van de kaars een hartje te zien. Toen het kindje was geboren, zag je een vlinder. Ongelofelijk gewoon. Op de dag van de uitvaart reed ik naar het crematorium. Zij zaten achter in mijn auto, met hun kindje in een mandje op schoot. En op eens zag ik weer hoe ik twintig jaar daarvóór diezelfde tocht maakte, met mijn eigen kindje op schoot. Dat was zo ontroerend. Toen ze later een kindje kregen werd ik speciaal uitgenodigd voor de kraamvisite.' Merkbaar geëmotioneerd: 'Mooi toch, hè.'

Het is wel een vak waar je mentaal erg sterk voor moet zijn.

'Dat ben ik. Al is het niet erg als mensen aan je zien dat verdriet ook jou raakt. Ik herinner me een jongen van zevenentwintig die overleden was. Ik stond aan zijn voeteneind en bedacht opeens dat mijn eigen jongetje nu ook zevenentwintig zou zijn geweest. Toen moest ik even de kamer uitlopen. Dat is ook helemaal niet erg.'

Doet u dit vak ook een beetje om uzelf te troosten?

'Nee, dat verdriet is inmiddels wel verwerkt. Ik heb zes gezonde kinderen. Maar als iemand mij vraagt: hoeveel kinderen hebt u? Dan zeg ik nog altijd: zeven.'

Wat zou u zelf willen bij uw uitvaart?

'Ik ben nogal een vurig type, dus dat wordt een crematie. Laatst vierden we ons dertigjarig huwelijksfeest. Het hele huis was vol van leven; in de tuin was de whisky-hoek met oude elpees, er was een Indische hoek met lekkere hapjes. Er was een dansvloer met een goede dj. En op een heel groot doek – een wikkeldoek die ik nog had liggen – werden foto's uit ons leven geprojecteerd. Zo zou ik het bij mijn afscheid ook willen: een daverend feest om het leven te vieren en mijn dierbaren te troosten.'

Komt het voor dat u tijdens uw werk tegen uw tranen staat te vechten?

'Ja, bijvoorbeeld bij het lintenritueel. Ik geef de overledene soms linten in handen, die uit de kist komen. Bij het graf vraag ik de familie om hun lint door te knippen. Dat kan mij erg raken. Hoe ontredder mensen daar staan, maar toch ook met het gevoel: wij blijven verbonden. Want dit zelfde lint was het laatste wat hij vasthield. Het lastige aan het vak is wel dat je zeven dagen vierentwintig uur per dag beschikbaar moet zijn. Nu ik bijna zestig ben, merk ik dat ik dat wel veel begin te vinden. Langzaam laat ik steeds meer aan mijn medewerkers

over. Ook omdat ik nog zoveel wil. Volgend jaar ga ik met een busje door Nederland rijden. Ik ga op allerlei plekken staan om vragen te beantwoorden. Ik voel me een ambassadeur.'

Van de dood?

'Nee, van de goede omgang met de dood. Dat is voor mij echt een opdracht: mensen laten zien hoeveel keuzes ze hebben als het gaat om afscheid nemen, en daarmee zorgen dat ze er iets minder bang voor worden.'

Hoe dichtbij mag dit vak voor u komen?

'Zo dichtbij als noodzakelijk is. Ik heb mijn eigen moeder begraven. Ze woonde in Duitsland waar ik ook vandaan kom. Ze was stervende, ik reed haar tegemoet met een koeling achter in de auto. Onderweg kwam ik terecht in een onvoorstelbaar zwaar onweer. Ik dacht: lieve God, laat me nog wel aankomen voordat mijn moeder gestorven is. Het was zo symbolisch: het was een onweer als een oordeel, waarbij horen en zien je verging. En ondertussen verging mijn eigen wereld, want ik ging mijn moeder verliezen. Toen ik aankwam, leefde ze gelukkig nog. Mijn man en kinderen zouden pas vier dagen later aankomen. Ik moest daar in Duitsland vechten tegen alle bierkaaien, want ze zijn daar nog zoveel behoudender op uitvaartgebied dan hier. Toen voelde ik me heel erg alleen, echt enorm eenzaam. Maar ik vond dat ik het als dochter moest doen. Het is zo fijn om ook dan goed voor je moeder te zorgen. Ik heb haar gewassen, verzorgd en prachtig aangekleed. De kist was versierd met haar laatste Rummikub-sstraat. Zo van: deze heeft ze ook nog gewonnen. We hebben met de familie samen de kist gedragen. De pastoor en de Duitse ondernemer die mij op de achtergrond bijstond, wisten niet wat ze meemaakten. De eigen inbreng van de familie vonden ze ongekend.'

Wie was daar toen aan het werk: de vakvrouw of vooral de dochter?

'Allebei. Ik wist vanuit mijn vak hoe ik het moest doen. Maar ik deed het met de liefde van de dochter. Na afloop zei de Duitse uitvaartondernemer: "Ik ken eigenlijk maar één rivier uit Nederland, over een steen die in de rivier verlegd wordt. Nou, ik kan zeggen: u hebt hier een complete rots verlegd.'" ■

De beste in zijn vak volgens Gijsje Teunissen:

'Walter Carpaij en Nicole Capaan van De Ode uit Amsterdam. Die hebben zo enorm veel voor de uitvaartwereld voor elkaar gekregen.'